

CDHO

Jaarverslag 2023

CDHO Jaarverslag 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	p.3
01 Organisatie en taakopvatting	p.5
02 Hoofdtaken	p.8
03 Neventaken	p.17
04 Financiële verantwoording	p.18
05 Vooruitblik 2024	p.21
06 Bijlage: CV's commissieleden	p.22

Voorwoord

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) is een onafhankelijk adviesorgaan. De commissie adviseert de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) inzake het opleidingsaanbod in het hoger onderwijs.

De hoofdfunctie van de commissie is die van poortwachter van het bekostigde hoger-onderwijsbestel. Bij voornemens van hogescholen en universiteiten voor nieuwe opleidingen adviseert de commissie de minister van OCW over de wenselijkheid om zulke opleidingen voor bekostiging in aanmerking te brengen. Dit gelet op de arbeidsmarkt voor de toekomstige afgestudeerden, de te verwachte instroom van potentiële studenten en de ruimte in het bestaande aanbod. Daarnaast adviseert de commissie over voornemens voor nevenvestigingen, samenvoegingen van opleidingen, verplaatsingen en fusies en brengt de commissie op verzoek sectoranalyses uit over het hoger onderwijs.

2023 blijkt voor het hoger onderwijs in beleidsmatig opzicht een turbulent jaar. Een belangrijk politiek thema dat ook de CDHO raakt is de wassende toestroom van buitenlandse studenten en de daarmee gepaard gaande anderstaligheid. De Tweede Kamer roept de minister op om regie te voeren en de instellingen roepen om instrumenten om zelf te kunnen handelen. Uit het vorige kabinet lag daar nog het wetsvoorstel Taal en Toegankelijkheid, maar de minister geeft in april aan de behandeling te zullen stoppen om de zaak in breder perspectief te kunnen bekijken. Hij heeft dan al een verkenning uitgezet naar de toekomst van middelbaar beroepsonderwijs, hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs. Daarnaast zet hij zich aan een nieuw wetsvoorstel Internationalisering in Balans. In dat wetsvoorstel is ook een rol voorzien voor de CDHO als de commissie die de minister zal gaan adviseren welke opleiding een andere taal zou mogen voeren.

De beleidsvoorbereidingen op zo'n breed front kosten tijd. Het politieke ongeduld neemt intussen toe, mede gevoed door de toenemende woning/kamernood. Eind van het jaar ligt er een drietal scenario's over de toekomst van het middelbaar en hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs en wordt nog gewerkt aan het wetsvoorstel. De verkiezingsuitslag voor de Tweede Kamer heeft dan inmiddels tot een drastisch veranderd politiek landschap geleid en tot een minister van onderwijs die opeens demissionair is. Daardoor ontstaat ongewild al gauw enige vertraging. De Kamer blijft echter aandringen. 2024 zal ongetwijfeld vervolgstappen laten zien op deze beleidsterreinen.

Intussen is er per 1 juli 2023 wel een nieuwe regeling voor de macrodoelmatigheid in werking getreden. Bijstelling van de regeling vindt op gezette tijden plaats als de maatschappelijke ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. De laatste keer gebeurde dat in 2018. Hoofddlijn van de verandering is: grotere openheid vooraf over de voornemens voor nieuwe opleidingen, meer nadruk op overleg/afstemming tussen betrokken instellingen en nadruk op de vraag of de beoogde onderwijsvernieuwing echt via een nieuwe opleiding gerealiseerd moet worden, dan wel beter binnen het bestaande assortiment kan worden ondergebracht.

In procedurele zin vervalt met de nieuwe regeling de informele mogelijkheid om de geldigheidsduur van een verlopen macrodoelmatigheidsbesluit nog een keer te verlengen.

Voor de zomer is het buitengewoon druk omdat veel instellingen de ruimte in de oude regeling nog willen benutten om een nieuwe opleiding dan wel een hertoetsing volgens de 'oude' regels aan te vragen. Nadien treedt een relatieve rust in.

In 2023 bracht de commissie 128 adviezen uit over aanvragen voor Associate degrees, bachelors en masters. Van die aanvragen nemen de hogescholen er ruim drie keer meer voor hun rekening dan de universiteiten. Die verhouding is in de afgelopen jaren stabiel. Over het geheel genomen ligt de nadruk op nieuwe opleidingen in Techniek, Economie en Gedrag en Maatschappij. Net als vorig jaar zijn steeds meer nieuwe opleidingen thematisch of multidisciplinair van aard.

Bijzonder is de gezamenlijke aanvraag van vijf hogescholen voor hbo masteropleidingen Fysiotherapie. Deels betreft het volledig nieuwe opleidingen, deels een conversie van bestaande gespecialiseerde hbo masteropleidingen naar een bredere opleiding en deels de omzetting van bestaande onbekostigde naar bekostigde opleidingen. Honorering van de aanvragen zal daardoor naar verwachting een belangrijke verandering teweeg brengen in de marktverhoudingen tussen bekostigd en onbekostigd aanbod. Vandaar dat er bezwaren zijn ingediend door zowel bekostigde als onbekostigde instellingen. De zaak is nog niet afgerond. Uitspraak van de bezwaarschriftencommissie vindt plaats in 2024.

Vergeleken met voorgaande jaren adviseert de commissie in 2023 relatief vaker negatief: circa 40% tegenover circa 30% in andere jaren. Een verklaring is dat na corona sprake was van arbeidsmarktbrede

krapte waardoor de algemene prognoses van ROA en UWV voor vrijwel alle opleidingen positief waren. De vraag is dan: waar heeft Nederland het meest behoefte aan? De meer specifieke arbeidsmarkt-onderzoeken die dan uitsluitel zouden moeten bieden lieten nogal eens aan kwaliteit te wensen over. Een andere verklaring ligt in het feit dat instellingen zich de nieuwe criteria in de nieuwe regeling nog eigen moesten maken, waardoor de argumentatie op deze onderdelen in de eerste aanvragen onvoldoende overtuigingskracht had.

Vanwege aflopende termijnen verlieten drie leden in 2023 de commissie en traden drie nieuwe leden toe. De CDHO wordt ondersteund door een bureau bestaande uit vijf medewerkers. Het bureau heeft een deel van 2022 en 2023 in verminderde bezetting gewerkt vanwege het vertrek van een van de adviseurs. Desalniettemin heeft het bureau uitstekend werk verricht bij de voorbereiding van adviezen en de overige taken van de CDHO. En gelukkig kon de vacature in de loop van het jaar worden ingevuld.

Tot slot: het beeld op de omslag van dit jaarverslag is getiteld 'The Missing Link' en is gemaakt door beeldend kunstenaar Jan Verschueren.

drs. P.M.M. Rullmann
Voorzitter CDHO

01 Organisatie en taakopvatting

1.1 Samenstelling

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs is op 1 juli 2009 in het leven geroepen als een onafhankelijk Adviesorgaan. De commissie adviseert de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap inzake het opleidingsaanbod in het hoger onderwijs.¹

Bij besluit van 22 juli 2013 heeft de minister van OCW de zittingsduur van de commissie met terugwerkende kracht verlengd.

In het verslagjaar 2023 heeft de commissie afscheid genomen van drie van haar leden. Zij hebben twee volledige termijnen van vier jaar uitgediend. Het betreft mevrouw drs. L.W.J.M. Janssen (vicevoorzitter), de heer dr. ir. A.F. Groen en mevrouw drs. G.T.C. Bonhof.

Zij zijn opgevolgd door mevrouw I.I. Janssen MA (vicevoorzitter), mevrouw mr. H.G.M. van Oldeniel en mevrouw R. van 't Klooster MBA.

De heer drs. P.M.M. Rullmann (voorzitter), de heer prof. mr. dr. P.F. van der Heijden, de heer prof. dr. L.G. Soete en mevrouw drs. A.S. Roeters hebben het volledige verslagjaar zitting gehad in de commissie.

1.2 Taakopvatting

De commissie adviseert de minister van OCW gevraagd en ongevraagd over onderwerpen die raken aan de doelmatigheid van het hoger onderwijs. Bij de oprichting van de CDHO is er bewust voor gekozen de commissie in te richten als onafhankelijk adviesorgaan dat op afstand staat van de departementen die het adviseert.

De commissie heeft het van belang geacht extra waarborgen te creëren die de onafhankelijke totstandkoming van haar adviezen garanderen. De commissie heeft daartoe een gedragscode opgesteld. Deze gedragscode is op de website van de commissie te raadplegen. In het interne reglement van de commissie is vastgelegd dat de commissie handelt volgens deze gedragscode.

1.3 Hoofdtaken

De primaire taak van de commissie betreft het uitbrengen van adviezen aan de minister inzake de doelmatigheid van individuele aanvragen die wijziging van het opleidingsaanbod beogen.² De commissie adviseert over deze aanvragen op grond van de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs. De regeling heeft betrekking op de volgende mutaties:

- nieuw opleidingsaanbod;
- vestiging van een opleiding of een gedeelte van een opleiding in een andere gemeente;
- verplaatsing van een opleiding of een gedeelte van een opleiding naar een andere gemeente;
- samenvoeging van opleidingen.

De beleidsregel doelmatigheid was oorspronkelijk restrictief geformuleerd en ging uit van het "niet-zij" principe.³ Uitgangspunt was dat het bestaande hoger onderwijsaanbod in Nederland volstaat; het is voldoende gespreid en divers. Uitbreiding van het onderwijsaanbod was dan ook alleen aan de orde indien de aanvraag een meerwaarde bood voor het huidige onderwijslandschap. Dit uitgangspunt van de beleidsregel uit 2009 is sinds de Beleidsregel doelmatigheid 2012 verschoven naar een meer afgewogen beleid

1. Omwille van de leesbaarheid wordt in het vervolg van de tekst diverse malen gesproken over 'de minister'. Wanneer een nadere duiding ontbreekt dient hiervoor gelezen te worden: 'de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap'. In 2017 is de verantwoordelijkheid voor het onderwijs in de sector landbouw en natuurlijke omgeving overgegaan van het ministerie van Economische Zaken naar het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

2. Artikel 3 van het Besluit van de minister van OCW, 17 juni 2009, nr. HO&S/BS/2009/119774 tot het instellen van een Commissie doelmatigheid hoger onderwijs jo. artikel 20 van de 'Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs' (Staatscourant 2011, 3592, p. 4)

3. Rechtbank Den Haag 14 april 2010, LJN BM2655, AWB 09/3715.

waarbinnen ruimte is gemaakt voor Associate degrees en hbo masteropleidingen.⁴ Met de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs 2018 is dit afgewogen beleid voortgezet. Daarbij is zichtbaar dat meer aandacht is gekomen voor het vormgeven van opleidingen die aansluiten op een regionale arbeidsmarkt- en maatschappelijke behoefte.⁵ In 2022 heeft het ministerie van OCW, ook in goed overleg met de CDHO, gewerkt aan een herziening van de Regeling macrodoelmatigheid 2018. De nieuwe Regeling is op 1 juli 2023 van kracht geworden.

Uit lid 3 van het instellingsbesluit van de commissie vloeit voort dat de commissie op verzoek van de minister advies kan uitbrengen over het ontnemen van rechten aan een opleiding indien het verzorgen van deze opleiding in redelijkheid niet of niet meer doelmatig kan worden geacht.⁶ Deze situatie heeft zich tot op heden niet voorgedaan.

Een macrodoelmatigheidsbesluit is 10 maanden geldig. Sinds 2015 komt het voor dat de Toets Nieuwe Opleiding (TNO) bij de NVAO niet binnen die tien maanden wordt afgerond, zodat de opleiding niet op tijd in het RIO kan worden ingeschreven. Om die reden is een verkorte hertoetsingsprocedure van macrodoelmatigheidsaanvragen ingericht door het ministerie van OCW en de commissie. In 2020 is een aanvullende verlengingsmogelijkheid gecreëerd omdat in een aantal gevallen de TNO-procedure moest worden opgeschort of aangepast als gevolg van de Covid19-maatregelen. Met de inwerking-treding van de Regeling 2023 zijn beide verlengings-mogelijkheden afgeschaft. Meer hierover leest u in hoofdstuk 2 van dit jaarverslag.

Een tweede hoofdtaak van de commissie wordt gevormd door de beoordeling van bestuurlijke en institutionele fusies in het hoger onderwijs. De wetgeving inzake de fusietoets is per 1 oktober 2011 in werking getreden. Bij fusies in het hoger onderwijs adviseert de CDHO. Dit heeft geleid tot een uitbreiding van de instellingsbeschikking. Afsproken is dat de intakeprocedure van de fusie-effectrapportage bij DUO zal plaatsvinden, waarna de commissie het adviestraject voor haar rekening neemt. In 2023 zijn geen aanvragen voor een fusietoets aan de commissie voorgelegd.

1.4 Neventaken

In de opdrachtbrief van 17 juni 2009 van de minister van OCW en de minister van LNV wordt de CDHO verzocht de volgende neventaken op zich te nemen:

- a. Het op verzoek van de minister uitbrengen van adviezen over ontwikkelingen op het gebied van de macrodoelmatigheid en de (mogelijke) effecten hiervan voor het beleid;
- b. Het op verzoek van de minister periodiek uitvoeren van sectorale doorlichtingen van het bestaande onderwijsaanbod;
- c. Het ondersteunen van de betreffende minister bij procedures in het kader van bezwaar en beroep;
- d. Het adviseren van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap inzake de subsidie-regeling HBO-masters.⁷

Een aantal neventaken die de CDHO in 2023 op zich heeft genomen, waaronder de publicatie van een onderzoek naar de arbeidsmarktbehoefte aan hbo masteropleidingen op het gebied van Artificial Intelligence, wordt in hoofdstuk 3 besproken.

4. Beleidsregel van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 3 juli 2014 nr. 573094 betreffende de uitoefening van een aantal ministeriële bevoegdheden op grond van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek ter bevordering van de doelmatigheid in het hoger onderwijs (Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2014), p. 10.

5. Regeling van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 20 juni 2018, nr. 1239490 inhoudende een regeling voor nadere aanvraagvereisten als bedoeld in art. 6.2, vierde lid, en beleidsregels als bedoeld in de artikelen 6.2, achtste lid, 7.8a, eerste en tweede lid, en 7.17, tweede lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs)

6. Art. 6.5 sub a WHW.

7. De subsidieregeling HBO-masters is beëindigd. Daarmee is deze taak van de CDHO komen te vervallen.

1.5 Bureau

De ondersteuning van de commissie vindt plaats door een viertal beleidsmedewerkers en een office-manager. In 2022 had één beleidsmedewerker afscheid genomen van het bureau. Deze vacature is in maart 2023 weer vervuld. Het bureau heeft in 2023 wederom een actieve bijdrage geleverd aan het voorlichten van instellingen over de macro-doelmatigheidsprocedure en aan het versterken van de samenwerkingsverbanden met externe partijen zoals de NVAO, de Inspectie van het Onderwijs en DUO. Voorts heeft het bureau in 2023 aandacht besteed aan de betekenis van de Algemene Verordening Gegevensbescherming voor de werkprocessen van de commissie.

02 Hoofdtaken

2.1 Aanvragen macrodoelmatigheid

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de in 2023 behandelde aanvragen.

Tabel 1

Aantallen aanvragen, adviezen en besluiten

Aanvragen macrodoelmatigheid	Aantal
• In 2022 ontvangen aanvragen waarover in 2023 is geadviseerd	15
• In 2023 ontvangen aanvragen	124
• In 2023 uitgebrachte adviezen	128
• Aanvragen ter advisering in 2023	11
• In 2023 genomen besluiten OCW	128
• Aanvragen ter besluitvorming in 2024	11

In tabel 1 is aangegeven dat de commissie in 2023 advies heeft uitgebracht over 128 aanvragen. Van deze 128 adviezen hebben er 15 betrekking op aanvragen die nog in 2022 zijn ingediend. 113 van deze 128 adviezen hebben betrekking op aanvragen die in 2023 zijn binnengekomen. Ultimo 2023 had de commissie over 11 in behandeling zijnde aanvragen nog geen advies uitgebracht. 6 van deze 11 aanvragen zijn in de laatste week voor het kerstreces ingediend.

Tabel 2

a. *Hbo aanvragen, verdeling RIO-onderdelen*

RIO-onderdeel	hbo Ad	hbo b	hbo m	hbo totaal
• Economie	15	9	6	30
• Gedrag en maatschappij	10	2	7	19
• Gezondheidszorg	1	1	9	11
• Landbouw en natuurlijke omgeving	1	1	4	6
• Natuur	0	0	0	0
• Onderwijs	4	1	3	8
• Recht	0	0	1	1
• Sectoroverstijgend	0	0	4	4
• Taal en cultuur	1	0	0	1
• Techniek	13	8	5	26
• Totaal aantal aanvragen	45	22	39	106

Verder is in deze tabel zichtbaar dat het departement van OCW eind 2023 over 11 aanvragen nog geen besluit had genomen.

2.1.1 Spreiding aanvragen naar RIO-onderdeel⁸

In tabellen 2a en 2b is te zien hoe de aanvragen in het verslagjaar 2023 zijn gespreid over de verschillende RIO-onderdelen domeinen. In deze tabel is het totaal aantal ingediende aanvragen als uitgangspunt genomen. Het totaal van 139 ingediende aanvragen is samengesteld uit 128 aanvragen waarover in 2023 advies is uitgebracht en 11 aanvragen waarover in 2023 nog geen advies was uitgebracht.

In tabellen 2a en 2b is zichtbaar dat er veel meer aanvragen door hogescholen zijn ingediend dan door universiteiten; 106 tegenover 33 aanvragen. Binnen de hbo-aanvragen is net als in 2022 te zien dat de meeste aanvragen betrekking hebben op Associate degree-opleidingen in het RIO-onderdeel Economie, gevolgd door Associate degree-opleidingen in de RIO-onderdelen Techniek en Gedrag en maatschappij. Er zijn verder relatief veel aanvragen ingediend voor hbo masteropleidingen in de RIO-onderdelen Gedrag en maatschappij en Gezondheidszorg. Er is in 2023

b. *Wo aanvragen, verdeling RIO-onderdelen*

RIO-onderdeel	wo b	wo m	wo totaal
• Economie	4	4	8
• Gedrag en maatschappij	1	2	3
• Gezondheidszorg	0	0	0
• Landbouw en natuurlijke omgeving	1	2	3
• Natuur	1	2	3
• Onderwijs	3	0	3
• Recht	0	0	0
• Sectoroverstijgend	4	2	6
• Taal en cultuur	0	0	0
• Techniek	1	6	7
• Totaal aantal aanvragen	15	18	33

8. Het Centraal register opleidingen hoger onderwijs (Croho) is in 2023 vervangen door het Register Instellingen Opleidingen (RIO).

geen aanvraag ingediend voor een hbo-opleiding in het RIO-onderdeel Natuur en slechts één aanvraag voor een opleiding in de RIO-onderdelen Recht en Taal en cultuur.

Bij de wo-aanvragen valt op dat er iets meer aanvragen zijn ingediend voor masteropleidingen dan voor bacheloropleidingen. De meeste aanvragen hebben betrekking op wo masteropleidingen in het RIO-onderdeel Techniek (6), gevolgd door wo bachelor en wo masteropleidingen in het RIO-onderdeel Economie (beide 4) en wo bachelors in het RIO-onderdeel Sector-overstijgend (ook 4). Er zijn dit jaar geen aanvragen

ingediend voor wo opleidingen in de RIO-onderdelen Gezondheidszorg, Recht en Taal en cultuur.

In de tabellen 3a, 3b en 3c is weergegeven hoe de commissie in 2023 over de aanvragen heeft geoordeeld. Van de 139 binnengekomen aanvragen is over 128 aanvragen een advies uitgebracht.

Uit onderstaande tabellen kan worden afgeleid dat 98 van de 128 uitgebrachte adviezen en genomen besluiten positief van aard zijn. In 2023 bestond er geen verschil van inzicht tussen de CDHO en het ministerie van OCW bij de beoordeling van aanvragen.

Tabel 3

a. *Hbo en wo aantal uitgebrachte adviezen CDHO en besluiten OCW naar soort aanvraag*

Soort	Positief advies	Negatief advies	Positief besluit	Negatief besluit
	CDHO 2023	CDHO 2023	OCW 2023	OCW 2023
Nieuwe opleiding	34	24	34	24
Nevenvestiging	8	5	8	5
Verplaatsing	17	0	17	0
RIO-wijziging	1	1	1	1
Hertoetsing	38	0	38	0
Totaal	98	30	98	30

b. *Hbo aantal uitgebrachte adviezen CDHO en besluiten OCW naar soort aanvraag*

Soort	Positief advies	Negatief advies	Positief besluit	Negatief besluit
	CDHO 2023	CDHO 2023	OCW 2023	OCW 2023
Nieuwe opleiding	24	16	24	16
Nevenvestiging	8	5	8	5
Verplaatsing	17	0	17	0
RIO-wijziging	1	0	1	0
Hertoetsing	27	0	27	0
Totaal	77	21	77	21

c. *Wo aantal uitgebrachte adviezen CDHO en besluiten OCW naar soort aanvraag*

Soort	Positief advies	Negatief advies	Positief besluit	Negatief besluit
	CDHO 2023	CDHO 2023	OCW 2023	OCW 2023
Nieuwe opleiding	10	8	10	8
Nevenvestiging	0	0	0	0
Verplaatsing	0	0	0	0
RIO-wijziging	0	1	0	1
Hertoetsing	11	0	11	0
Totaal	21	9	21	9

Tabel 4

Ontwikkeling totaal aantal adviezen

Jaar	Aantal adviezen
2023	128
2022	106
2021	112
2020	107
2019	108
2018	133
2017	126
2016	97
2015	63
2014	42

Tabel 5

Verhouding positieve en negatieve adviezen m.b.t. uitbreiding opleidingsaanbod

Jaar	Positief	Negatief
2023	59%	41%
2022	70%	30%
2021	78%	22%
2020	72%	28%
2019	68%	32%
2018	56%	44%
2017	80%	20%
2016	86%	14%
2015	67%	33%
2014	77%	23%

In tabel 4 is in beeld gebracht over hoeveel aanvragen de commissie de afgelopen jaren advies heeft uitgebracht. Hierbij valt op dat sinds 2015 een stijgende lijn is ingezet die een top bereikte in 2018. Daarna leek het aantal aanvragen te stabiliseren op een hoog niveau, maar 2023 kende opnieuw een piek met 128 adviezen.

Indien alleen gekeken wordt naar de adviezen die betrekking hebben op de uitbreiding van het opleidingsaanbod, kunnen de verplaatsingen, RIO-wijzigingen en hertoetsingen buiten beschouwing

Tabel 6

a. Hbo aantallen positieve en negatieve adviezen CDHO m.b.t. uitbreiding van het opleidingsaanbod, uitgesplitst naar opleidingsniveau

Hbo	Totaal aantal adviezen	Positief advies	Negatief advies
Nieuwe Ad	13	10	3
Nieuwe bachelor	5	2	3
Nieuwe master	22	12	10
Nevenvestiging Ad	8	5	3
Nevenvestiging bachelor	4	2	2
Nevenvestiging master	1	1	0
Totaal	53	32	21

b. Wo aantallen positieve en negatieve adviezen CDHO m.b.t. uitbreiding van het opleidingsaanbod, uitgesplitst naar opleidingsniveau

Wo	Totaal aantal adviezen	Positief advies	Negatief advies
Nieuwe bachelor	7	5	2
Nieuwe master	11	5	6
Totaal	18	10	8

worden gelaten. De verplaatsing van een opleiding of de wijziging van de indeling in het RIO, brengt immers geen kwantitatieve wijziging in het opleidingsaanbod met zich mee. De hertoetsingen betreffen een bekrachtiging van adviezen en besluiten uit 2021, 2022 en 2023.⁹

In tabel 5 wordt alleen gekeken naar de adviezen die betrekking hebben op uitbreiding van het opleidingsaanbod, dus nieuwe opleidingen en nevenvestigingen. In de tabel valt op dat 42 van de 71 adviezen positief van aard zijn (59%). Dit is een significant lager percentage positieve adviezen dan in het verslagjaar 2022. De commissie signaleerde in 2023 dat bij een aantal aanvragen, met name voor hbo masteropleidingen en wo masteropleidingen, de onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte onvoldoende navolgbaar was (zie tabellen 6a en 6b). De commissie stelt vast

9. Het ministerie van OCW heeft besloten om met de inwerkingtreding van de Regeling 2023 de hertoetsingsprocedure volledig af te schaffen. Er is in dit verslagjaar een overgangsregime vormgegeven waarbij instellingen nog voor de laatste keer een hertoetsing konden aanvragen om te voorkomen dat zij in tijdnood zouden komen met de TNO-procedure. Er is veel gebruik gemaakt van deze procedure.

dat in 2023 de ROA-prognoses voor vrijwel alle opleidingstypen een (zeer) positief beeld gaven van de arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden. Daarnaast kwam uit de Spanningsindicator van het UWV naar voren dat de spanning op de arbeidsmarkt in vrijwel alle arbeidsmarktsectoren werd getypeerd als krap tot zeer krap. Dat had als gevolg dat deze beide gezaghebbende bronnen geen onderscheidend karakter meer hadden (alles was immers positief). Daardoor moest de commissie haar oordeel over de vraag of er nu specifiek behoefte was aan afgestudeerden van een beoogde nieuwe opleiding baseren op andere bronnen van de aanvragers, veelal werkgeversenquêtes en vacaturepeilingen die de aanvragers zelf hadden laten uitvoeren. Bij deze laatste groep onderzoeken constateerde de commissie regelmatig tekortkomingen in de validiteit van de methode en de navolgbaarheid en representativiteit van de uitkomsten. Doordat de commissie aan de uitkomsten van deze onderzoeken weinig of geen gewicht kon toekennen, werd bij een relatief groot aantal dossiers geconcludeerd dat de aanvrager niet had aangetoond dat de beoogde opleiding aansloot op een arbeidsmarktbehoefte. Het relatief grote aantal positief beoordeelde aanvragen voor hbo Ad-opleidingen, zowel nieuwe opleidingen als nevenvestigingen, is te verklaren door het feit dat de instellingen er bij deze aanvragen (wel) in slaagden om een specifieke arbeidsmarktbehoefte aan te tonen en doordat de commissie oordeelde dat er nog ruimte in het landelijk aanbod was voor deze opleiding. Daarbij is ook de meer regionale functie van Ad-opleidingen, in het bijzonder bij deeltijd-opleidingen, een relevante factor bij de afwegingen geweest. Een tweede verklaring voor het grote aantal negatieve adviezen ligt in het feit dat de instellingen zich de nieuwe criteria in de nieuwe regeling, zoals de onderbouwing van de 'noodzaak' en de 'aansluiting op het instellingsprofiel' nog eigen moesten maken. De argumentatie bij deze onderdelen was bij de eerste aanvragen nog voor verbetering vatbaar.

Een ander opvallend feit is dat de commissie in het verslagjaar 2023 slechts één herindiening heeft behandeld van een dossier dat in eerste instantie was afgewezen omdat het inhoudelijk te zwak was onderbouwd.

De commissie heeft in het verslagjaar 2023 in alle positieve adviezen de minister geadviseerd om de toestemming te beperken tot de aangevraagde variant(en). De mogelijkheid om de toestemming onder beperkingen te verlenen is vastgelegd in art. 6.2. lid 3 WHW. De commissie heeft meermaals gesignaleerd dat sommige instellingen strategisch gebruik maakten van de mogelijkheid om een opleiding eerst in één variant (meestal deeltijd) aan te vragen en vervolgens, nadat deze een positief macrodoelmatigheidsbesluit en besluit op de TNO van de NVAO had gekregen, de opleiding ook in andere varianten aan te bieden. De commissie is van mening dat een aanvraagdossier volledig moet zijn en beoordeeld moet worden op wat er wordt aangevraagd, niet meer en niet minder. Om die reden is de commissie vanaf verslagjaar 2023 consistent in alle adviezen gaan aangeven dat zij de minister adviseert om de toestemming te beperken tot de aangevraagde variant(en).¹⁰ De minister heeft in alle gevallen het advies overgenomen in het besluit. Dit heeft als gevolg dat de instelling, als deze op een later moment alsnog de opleiding in een andere variant zou willen aanbieden, een macrodoelmatigheidstoets moet aanvragen voor de beoogde variant. De commissie is van mening dat de toepassing van de beperkingsbevoegdheid leidt tot een transparantere en eerlijkere toekenningsprocedure omdat 'sluiproutes' (het aanvragen van één variant van een opleiding en vervolgens, na een positief besluit, ook andere varianten starten) op deze wijze niet meer mogelijk zijn. In de toelichting op de Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod 2023 is dit uitgangspunt ook verankerd.

10. Zie ook <https://www.cdho.nl/procedures/doorlooptijden-cdho-en-nva/>

Tabel 7

Adviezen m.b.t. hertoetsingen macrodoelmatigheidsbesluiten in verhouding tot het totale aantal uitgebrachte adviezen

Jaar	Hertoetsingen	Totaal	Percentage
2023	38	128	29%
2022	21	106	20%
2021	18	112	16%
2020	20	107	19%
2019	14	108	13%
2018	22	133	17%
2017	18	126	14%
2016	21	95	22%
2015	4	63	6%

Uit tabel 7 blijkt dat het aantal aanvragen voor hertoetsing van macrodoelmatigheidsbesluiten significant groter was dan in 2022. Dit hangt samen met het feit dat de hertoetsingsprocedure met de inwerkingtreding van de Regeling 2023 is afgeschaft. De commissie is overigens van mening dat de geldigheidsduur van tien maanden die in de wet is vastgelegd te kort is. Immers, de TNO-procedure bij de NVAO kan alleen binnen zes maanden worden afgerond indien er geen enkele vertraging in de procedure optreedt aan de zijde van de instelling of de NVAO en het zomer- en/of het kerstreces niet binnen de behandelperiode vallen. Daar komt bij dat sommige instellingen pas starten met de TNO-voorbereiding (of zelfs met het samenstellen van het team dat de voorbereiding zal doen) zodra zij een positief macrodoelmatigheidsbesluit hebben ontvangen. Dat betekent dat zowel de voorbereiding als de behandeling van de TNO-aanvraag binnen die tien maanden moet plaatsvinden en dat is in de praktijk veelal niet haalbaar. Het afschaffen van de hertoetsingsprocedure heeft als gevolg dat de instelling, indien het niet lukt om de TNO-procedure tijdig af te ronden, een nieuwe macrodoelmatigheidsaanvraag moet aankondigen en indienen, met toenemende bureaucratische lasten voor alle betrokkenen als gevolg.

Tabel 8

Adviezen inzake nevenvestigingen in verhouding tot het totale aantal uitgebrachte adviezen

Jaar	Nevenvestigingen	Totaal	Percentage
2023	13	128	10%
2022	12	106	11%
2021	12	112	11%
2020	2	107	2%
2019	15	108	14%
2018	19	133	14%
2017	19	126	15%
2016	8	95	8%
2015	4	63	16%

De commissie blijft dan ook voorstander van aanpassing van deze wettelijke bepaling door de geldigheidsduur van het macrodoelmatigheidsbesluit te verbinden aan de indieningsdatum van het TNO-dossier bij de NVAO. Met andere woorden: te bepalen dat het TNO-dossier binnen een bepaald aantal maanden na het macrodoelmatigheidsbesluit bij de NVAO moet worden ingediend zodat de instelling gestimuleerd wordt om de beoogde vernieuwing snel te realiseren, maar er geen onnodige bureaucratische lasten ontstaan.

In 2023 heeft de commissie over 13 aanvragen voor nevenvestigingen advies uitgebracht (zie Tabel 8). Dit is evenveel als in 2022. Opvallend daarbij is dat er uitsluitend nevenvestigingen van hbo opleidingen zijn aangevraagd.

In 2023 zijn 17 aanvragen voor verplaatsingen behandeld. 15 van deze aanvragen hadden betrekking op opleidingen van Inholland, die van Diemen naar Amsterdam zijn verplaatst. De twee overige aanvragen tot verplaatsing betroffen een losse hbo bacheloropleiding en een losse hbo masteropleiding. Er zijn dus geen wo opleidingen verplaatst. Alle aanvragen voor verplaatsingen zijn positief beoordeeld.

2.2 Bijzondere ontwikkelingen in het hoger onderwijsaanbod

De commissie signaleert gedurende de behandeling van macrodoelmatigheidsaanvragen regelmatig ontwikkelingen in het hoger onderwijsaanbod die het kader van de individuele aanvraag overstijgen. Soms vormen die bewegingen aanleiding voor de commissie om aanvullende overwegingen in het advies op te nemen. De commissie beoogt daarbij bij te dragen aan de beleidsontwikkeling bij het ministerie van OCW en bij de instellingen.

In het verslagjaar 2023 beschouwt de commissie een serie aanvragen voor hbo masteropleidingen Fysiotherapie als meest bijzondere ontwikkeling.¹¹ Een eerste bijzonderheid is het feit dat de aanvragers de inhoud en inrichting van de beoogde opleiding en de aanvraagdossiers gezamenlijk hebben vormgegeven. Zij hebben in het voortraject gezamenlijk contact gezocht met het bureau van de CDHO en de NVAO om de verschillende procedures door te spreken en daar waar mogelijk de tijdspaden op elkaar af te stemmen. Daarnaast hebben de indieners in het voortraject afstemming gezocht met andere bekostigde en onbekostigde aanbieders van inhoudelijk verwante opleidingen. Hiermee hebben de indieners gehoor gegeven aan de oproep van de minister om als instellingen goed samen te werken bij de vormgeving van het opleidingsaanbod. In wezen liepen de aanvragers met deze dossiers al vooruit op de nieuwe aanvraagvorm van de clusteraanvraag die is geïntroduceerd met de nieuwe Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod 2023.

Een tweede bijzonderheid is dat niet alle vijf opleidingen 'geheel nieuw' zijn. De opleiding Fysiotherapie die de Hogeschool Rotterdam heeft aangevraagd zou voortkomen uit het samenvoegen van drie bestaande onbekostigde hbo masteropleidingen op het gebied van de Fysiotherapie van deze instelling. Ook de Hogeschool Utrecht,

de HAN en Saxion bieden al verschillende bekostigde en onbekostigde hbo masteropleidingen op het gebied van Fysiotherapie aan, die bij een positieve beoordeling van de aanvragen omgevormd zouden worden tot de nieuwe bekostigde opleidingen. Enkel de aanvraag van de Hanzehogeschool Groningen betrof een volledig nieuwe opleiding. Ingeval alle aanvragen positief beoordeeld zouden worden, zouden er naast de vijf nieuwe bekostigde opleidingen nog acht onbekostigde hbo masters binnen het vakgebied Fysiotherapie blijven bestaan (aangeboden door de rechtspersonen voor hoger onderwijs SOMT, Breederode Hogeschool en Avans Hogeschool B.V.). Deze acht kunnen nooit voor bekostiging in aanmerking komen, aangezien rechtspersonen voor hoger onderwijs – anders dan bekostigde instellingen – geen bekostiging kunnen aanvragen via de macrodoelmatigheidstoets. Deze bijzonderheid legt de beleidsmatige vraagstukken op tafel rond het gelijke speelveld tussen bekostigde instellingen en rechtspersonen voor hoger onderwijs en de verhouding tussen de begrippenparen bekostigd en onbekostigd onderwijs enerzijds en initieel en postinitieel onderwijs anderzijds.

Een derde bijzonderheid is dat bij deze groep aanvragen de landelijke spreiding van hbo masteropleidingen een belangrijke factor vormde. Algemeen wordt aangenomen dat voltijdstudenten meer reisbereid zijn dan deeltijdstudenten, dat studenten voor masteropleiding verder willen reizen dan voor een Ad- of bacheloropleiding en dat studenten voor een specialistische opleiding verder willen reizen dan voor een meer algemene, maar in de onderhavige dossiers en de bezwaarzaken die op de besluitvorming volgden worden deze algemene uitgangspunten zowel bekrachtigd als weersproken.

Een vierde bijzonderheid is dat bij deze aanvragen zienswijzen zijn ingediend door onbekostigde aanbieders van inhoudelijk verwante opleidingen; zowel door individuele instellingen als via de branche-

11. Het betreft vijf aanvragen die onder de Regeling macrodoelmatigheid 2018 zijn ingediend door de Hanzehogeschool Groningen (2023/027), Hogeschool Utrecht (2023/028), Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (2023/029), Saxion Hogeschool (2023/030) en Hogeschool Rotterdam (2023/031).

organisatie NRTO. De commissie stelt vast dat, de oproep tot samenwerking van de minister ten spijt, met grote regelmaat (negatieve) zienswijzen worden ingediend door collega-instellingen die verwachten dat realisatie van een beoogde opleiding zal leiden tot negatieve effecten op hun eigen opleidingsaanbod. Veelal zijn dit zienswijzen van andere bekostigde instellingen met dezelfde oriëntatie (hbo of wo) in de regio. Bij deze aanvragen werden echter zienswijzen ingediend door onbekostigde instellingen die vrezen dat honorering van de aanvragen zou leiden tot grote negatieve effecten op hun eigen opleidingen.

De commissie heeft de vijf aanvragen, de ingediende zienswijzen en de reacties van de aanvragers daarop beoordeeld aan de hand van het toetsingskader van de regeling 2018. De uitkomst bestond uit drie positieve en twee negatieve adviezen, die de Minister in zijn besluitvorming heeft overgenomen.

De instellingen wier aanvragen negatief zijn beoordeeld hebben bezwaar ingediend tegen deze besluiten, en de aanbieders van inhoudelijk verwante onbekostigde opleidingen hebben bezwaar ingediend tegen de positieve besluiten. In al deze bezwaarzaken staat de vraag hoe de onbekostigde opleidingen bij de macrodoelmatigheidstoets betrokken moeten worden centraal.

De commissie verwacht dat de bezwaarschriftencommissie in de loop van 2024 uitspraak zal doen en dat deze uitspraak richtinggevend zal zijn voor de beoordeling van toekomstige aanvragen voor bekostiging van voorheen onbekostigde opleidingen én voor de vraag in hoeverre onbekostigde opleidingen tot het verwante aanbod gerekend moeten worden.

2.3 Advies aan de NVAO over naam, voertaal en positie in het RIO

In de toelichting op de Regeling macrodoelmatigheid 2018 is vastgelegd dat de CDHO advies uitbrengt over de voorgestelde naam en de voertaal indien dit niet Nederlands is. Daarnaast adviseert de CDHO over de indeling van nieuwe opleidingen in het RIO (voorheen Croho). Dit advies is gericht aan de NVAO en maakt geen deel uit van het macrodoelmatigheidsadvies aan de minister. De NVAO betreft het advies van de CDHO bij de beoordeling van de Accreditatie Nieuwe Opleiding.

Met de inwerkingtreding van de Regeling 2023 is de advisering en besluitvorming over deze drie elementen deels gewijzigd. De NVAO nam en neemt nog altijd het besluit over de naam van de beoogde opleiding. De CDHO brengt daar geen advies meer over uit.¹²

De NVAO betreft bij de accreditatie van opleidingen ook de voertaal, zoals nu al in de wet is aangegeven. Het ministerie van OCW voorziet in het voorstel voor de Wet Internationalisering in Balans (WIB) ook een prominente rol voor de CDHO bij de beoordeling van de taal. De CDHO zal dan complementair aan de beoordeling van de NVAO vanuit doelmatigheidsperspectief kijken naar de taalkeuze.

De indeling van nieuwe opleidingen in RIO heeft de minister naar zich toegetrokken, met dien verstande dat de CDHO de minister adviseert over de RIO-indeling van nieuwe te bekostigen opleidingen en over wijziging van de RIO-indeling van bestaande bekostigde opleidingen. De onbekostigde opleidingen van rechtspersonen voor hoger onderwijs kunnen zelf hun indeling in het RIO bepalen.

12. De CDHO is met de NVAO in gesprek over de samenwerking m.b.t. namen van opleidingen. Dit proces wordt in 2024 vervolgd.

Tabel 9

Advies naam, voertaal en RIO positie bij nieuwe opleidingen

Advies	Positief advies CDHO	Negatief advies CDHO
• Voorgestelde naam akkoord, komt overeen met bestaande naam	12	6
• Voorgestelde naam akkoord, anders	3	1
• Voorgestelde naam akkoord, wijkt voldoende af van bestaand aanbod	7	3
• Voorgestelde naam niet akkoord, advies om aan te sluiten bij bestaand verwant aanbod	9	8
• Voorgestelde naam niet akkoord, anders ¹³	1	0
• Voorgestelde RIO indeling akkoord, komt overeen met indeling verwante opleidingen	27	16
• Voorgestelde RIO indeling akkoord, komt overeen met inhoud	3	1
• Voorgestelde RIO indeling niet akkoord, advies om aan te sluiten bij bestaand verwant aanbod	0	1
• Voorgestelde RIO indeling niet akkoord, advies om registratie aan te laten sluiten op de inhoudelijke zwaartepunten van de opleiding	2	0
• Geen advies afgegeven, opleiding bestaat al in onbekostigde vorm	2	1

Ten slotte gaat de minister in het macrodoelmatigheidsbesluit over nieuwe opleidingen aangeven in welke ISCED-rubriek de opleiding past. Deze taak werd voorheen door het CBS uitgevoerd, maar is nu bij de CDHO en de minister belegd gelet op de verantwoordelijkheid van de minister voor het register en de expertise van de commissie met betrekking tot het overzien van het gehele opleidingsaanbod.

In het verslagjaar 2023 heeft de commissie bij 53 aanvragen een advies aan de NVAO uitgebracht over de beoogde naam en RIO-indeling. Bij het realiseren van nevenvestigingen en verplaatsingen van opleidingen worden de naam, voertaal en positie in het RIO niet gewijzigd en wordt geen TNO door de NVAO uitgevoerd. Bij die aanvragen heeft de CDHO dan ook geen advies uitgebracht over deze elementen. In 2023 heeft de commissie geen advies meer

uitgebracht over de voertaal van beoogde nieuwe opleidingen aangezien de commissie het beoordelingskader voor wat betreft dit element niet uitvoerbaar acht.

In Tabel 9 is zichtbaar dat de CDHO zich bij 60,4% van de aanvragen voor nieuwe opleidingen kon vinden in de naam die de instelling voorstelde. Bij 32% van de aanvragen was de CDHO van mening dat de aangevraagde opleiding zoveel raakvlakken vertoont met een opleiding die al in het RIO geregistreerd is, dat het omwille van de transparantie van het opleidingsaanbod wenselijk is dat de naam van de nieuwe opleiding aansluit bij de bestaande.

Verder blijkt uit tabel 9 dat de CDHO de voorgestelde RIO indeling bij 88,6% van de aanvragen voor nieuwe opleidingen onderschreef.

13. Bij één aanvraag oordeelde de commissie dat de beoogde naam van de opleiding teveel leek op de naam van een reeds bestaande opleiding met een ander karakter, hetgeen verwarrend kan zijn voor studenten en werkgevers.

In het verslagjaar 2023 zijn 38 TNO-aanvragen door de NVAO behandeld waarbij sprake was van een CDHO-advies over de beoogde opleidingsnaam en positie in het RIO. Het besluit van de NVAO komt in het merendeel van de gevallen overeen met het advies van de CDHO. Waar de NVAO anders oordeelt dan de CDHO, is dit te verklaren door het feit dat het visitatiepanel de naam en RIO-positionering van een nieuwe opleiding hoofdzakelijk beoordeelt vanuit de inhoud van de individuele opleiding die is aangevraagd terwijl de CDHO deze aspecten van de nieuwe opleiding beoordeelt in relatie tot (de transparantie van) het reeds bestaande aanbod. Uit twee NVAO-besluiten is af te leiden dat het visitatiepanel daadwerkelijk het advies van de CDHO heeft betrokken bij de beoordeling.

Aangezien het advies van de commissie inzake de naam en RIO indeling nog steeds niet nadrukkelijker zichtbaar is geworden in de panelrapporten en besluiten op TNO-aanvragen, hebben de NVAO en de CDHO besloten om in 2024 een nieuwe procedure in te richten voor de advisering over naamgeving van nieuwe bekostigde opleidingen. De advisering over de indeling in het RIO is met de inwerkingtreding van de Regeling 2023 aan het ministerie van OCW gericht aangezien de besluitvorming over de indeling in RIO, vooruitlopend op een wetswijziging met die strekking, al door het ministerie van OCW is overgenomen van de NVAO.

03 Neventaken

In de opdrachtbrief van 17 juni 2009 van de minister van OCW en de minister van LNV wordt de CDHO verzocht de volgende neventaken op zich te nemen:

- a. Het op verzoek van de minister uitbrengen van adviezen over ontwikkelingen op het gebied van de macrodoelmatigheid en de (mogelijke) effecten hiervan voor het beleid;
- b. Het op verzoek van de minister periodiek uitvoeren van sectorale doorlichtingen van het bestaande onderwijsaanbod;
- c. Het ondersteunen van de betreffende minister bij procedures in het kader van bezwaar en beroep;
- d. Het adviseren van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap inzake de subsidieregeling HBO-masters.¹⁴

Ad a. Adviezen over ontwikkelingen op het gebied van de macrodoelmatigheid en de (mogelijke) effecten hiervan voor het beleid

Analyse macrodoelmatigheid bestaand aanbod

Minister Dijkgraaf heeft in 2022 aangekondigd dat hij in 2023 een toekomstverkenning voor het gehele hoger onderwijs en onderzoek zal presenteren. Het thema macrodoelmatigheid, waaronder ook begrepen de macrodoelmatigheid van het bestaande opleidingsaanbod, maakt deel uit van die toekomstverkenning. Aan het einde van het verslagjaar 2023 is nog niet duidelijk op welke manier de uitkomsten van de toekomstverkenning, bestaande uit een drietal scenario's, worden opgepakt.

Kennisbasis hoger onderwijsaanbod

DUO heeft op verzoek van de CDHO een applicatie gebouwd waarmee het bureau (nu RIO) van de commissie inzage heeft in de in het Croho en Criho geregistreerde gegevens van hoger onderwijsinstellingen, geaccrediteerde opleidingen en de instroom in de bekostigde geaccrediteerde opleidingen, zowel actueel als historisch. In 2023 is het dashboard aangevuld met de ISCED-indeling van opleidingen zoals het CBS die hanteert en met instroomcijfers van onbekostigde geaccrediteerde opleidingen voor zover de rechts-personen voor hoger onderwijs deze cijfers bij DUO hebben aangeleverd.

Ad b. Sectoranalyses

In 2023 heeft de CDHO geen sectoranalyse uitgevoerd.

Ad c. Ondersteuning in bezwaar en beroep

In 2023 heeft de CDHO het ministerie van OCW bij zeven bezwaarzaken ondersteund. Er zijn geen beroepszaken geweest.

Samenwerking met de NVAO en Inspectie van het Onderwijs

De CDHO heeft in 2023 de samenwerking met de NVAO en de Inspectie van het Onderwijs voortgezet (zie ook <https://www.cdho.nl/procedures/doorlooptijden-cdho-en-nvao/>). In 2023 hebben de CDHO en de NVAO verder gewerkt aan het optimaliseren van het delen van elkaars adviezen en besluiten (zie ook hoofdstuk 2 van dit jaarverslag). De CDHO, NVAO en het ministerie van OCW hebben intensief samengewerkt om te komen tot een betere taakverdeling tussen de drie betrokken organisaties bij de beoordeling van attributen van opleidingen (naam, voertaal en indeling in het RIO). In 2023 is gestart met de implementatie van deze verheldering in de relevante wet- en regelgeving.

Met de NVAO en de Inspectie van het Onderwijs is gewerkt aan afstemming met het ministerie van OCW over knelpunten in wet- en regelgeving die de uitvoering van de taken bemoeilijken, zoals bijvoorbeeld onduidelijkheid over de interpretatie van de begrippenparen initieel-postinitieel en bekostigd-onbekostigd. Aangezien deze knelpunten veelvormig en complex zijn, is er veel tijd en inzet nodig om tot een goede probleemanalyse en vervolgens tot passende oplossingen te komen. Eind 2023 zijn drie notities gepubliceerd die een deel van de knelpunten oplossen.¹⁵ De CDHO constateert dat de bewaking van de voortgang van het proces actieve aandacht van alle betrokkenen vraagt, maar dat er in dit verslagjaar duidelijke stappen zijn gezet. Meer informatie over de specifieke samenwerking tussen NVAO en de Inspectie van het Onderwijs is te vinden in hun respectievelijke jaarverslagen.

14. De subsidieregeling HBO-masters is beëindigd. Daarmee is deze taak van de CDHO komen te vervallen.

15. <https://www.cdho.nl/kennisbank/>

04 Financiële verantwoording

In het Instellingsbesluit van de commissie is voorzien dat de NVAO als penvoerder optreedt voor de CDHO. Dit betekent dat de NVAO, met inachtneming van de strikt onafhankelijk positie van de commissie, zorg draagt voor huisvesting van het bureau. De financiële verantwoording van de commissie is daarom opgenomen in de verantwoordingscyclus van de NVAO. De achterliggende gedachte hierbij is dat hierdoor voor de CDHO niet op alle facilitaire gebieden eigen voorzieningen behoeven te worden gecreëerd.

De kosten van de commissie komen, voor zover goedgekeurd, voor rekening van de minister. Onder deze kosten worden verstaan de kosten voor vergaderen en materiële ondersteuning, de reiskostenvergoeding voor leden van de commissie en de kosten van het ondersteunende bureau. De voorzitter en andere leden van de commissie ontvangen per maand een beloning tot ten hoogste de maxima van het Instellingsbesluit, met overeenkomstige toepassing van de regels van de NVAO.

Verantwoording 2023

In de financiële verantwoording over het verslagjaar 2023 vallen de volgende zaken op. De subsidie van het ministerie van OCW over 2023 is ten opzichte van 2022 verhoogd met € 48.000 als gevolg van de wettelijke loon- en prijsbijstelling.

De commissie heeft in 2023 een positief bedrijfsresultaat van €122.311 geboekt. Dat is een sterke afwijking van het verwachte tekort van € 4.037. Die afwijking wordt ten eerste veroorzaakt door de verhoging van de subsidie als gevolg van de loon- en prijsbijstelling. Verder heeft het feit dat het oude documentbeheersysteem in 2021 al volledig was afgeschreven en het systeem in 2023 nog niet vervangen is geleid tot minder hoge kosten op de post afschrijvingen. Ook is sprake van lagere reiskosten voor commissieleden en bureau-medewerkers als gevolg van het meer hybride werken. Ten slotte heeft het feit dat een bureau-medewerker per 1 september 2022 uit dienst is getreden en deze vacature pas in maart 2023 kon worden opgevuld geleid tot minder uitgaven. Dit betekent dat de egaliseringsreserve per 31 december 2023 bestond uit € 417.547.

Met het ministerie van OCW is overeengekomen dat het resultaat van 2023, € 122.311, wordt teruggestort. De egaliseringsreserve per 31 december 2022 mag door de CDHO worden ingezet voor de investering in een nieuwe documentbeheersysteem.

Tabel 10

Realisatie 2023 t.o.v. begroting 2023 en realisatie 2022

Opbrengsten in euro's			
	Exploitatie 2023	Begroting 2023	Exploitatie 2022
Subsidie OCW	780.300	732.300	732.617
Kosten in euro's			
	Exploitatie 2023	Begroting 2023	Exploitatie 2022
Commissieleden	128.236	145.000	121.366
Personeels kosten	414.578	423.671	413.792
Overige kosten	18.175	24.000	27.250
Afschrijvingen	–	16.666	220
Diverse projecten	–	30.000	5.948
Hosting	97.000	97.000	97.000
Totaal kosten	657.989	736.337	665.576
Resultaat t/m Q4	122.311	-4.037	67.041
Stand egalisatie reserve 1-1	295.236		228.195
Mutatie	122.311		67.041
Stand egalisatie reserve 31-12	417.547		295.236
Conform afspraak OCW	295.236		
Terug te betalen aan OCW *	122.311		

* Met OCW is afgesproken dat het resultaat van 2023 wordt teruggestort en de reserve per 31-12-2022 kan worden ingezet voor de investering in de ontwikkeling van een nieuw documentbeheersysteem.

Vooruitblik begrotingsjaar 2024

De commissie verwacht dat de inwerkingtreding van de Regeling macrodoelmatigheid 2023 geen grote effecten zal hebben op de begroting van de commissie, aangezien de taken van de commissie niet substantieel zullen toe- of afnemen.

De commissie merkt op dat in de subsidie van het ministerie van OCW geen rekening is gehouden met periodieke loonstijgingen binnen de bestaande inschaling van de bureaumedewerkers. Aangezien de bureaumedewerkers goed functioneren ligt een stijging van de loonkosten in de lijn der verwachting. Daarnaast wordt een groeiend deel van de huidige personele capaciteit ingezet bij de samenwerking met de NVAO en de Inspectie van het Onderwijs. Tot op heden kunnen die extra taken worden opgevangen met de zittende medewerkers, maar als de samenwerking verder geïntensiveerd wordt, is op termijn mogelijk uitbreiding van het aantal bureaumedewerkers nodig.

Het documentbeheersysteem Watson dat het bureau van de CDHO gebruikt was in 2021 afgeschreven. In 2022 is gestart met een eerste verkenning voor het ontwikkelen van een nieuwe digitale werkomgeving

voor het bureau van de CDHO. De verkenning heeft vertraging opgelopen, waardoor de ontwikkelkosten pas vanaf 2024 op de begroting van de CDHO zullen drukken. Deze ontwikkelkosten zijn begroot op € 140.000 waardoor een Europese aanbesteding noodzakelijk is. De NVAO zal dit traject voor de CDHO verzorgen, gelet op de afspraken in de hostingovereenkomst. De beheerkosten voor de nieuwe werkomgeving zijn vergelijkbaar met die van het vorige systeem. De website van de commissie zal ook vernieuwd worden, aangezien deze direct verbonden is met de digitale werkomgeving.

De commissie stelt vast dat in de huidige begroting voor 2024 nog geen rekening is gehouden met stijgende uitvoeringskosten als gevolg van de nieuwe taken die de commissie op grond van de WIB zal gaan vervullen.

Ten slotte zal de commissie in overleg met het ministerie van OCW bezien of, en zo ja welke, analyses van het opleidingsaanbod en de aansluiting tussen opleidingen en arbeidsmarkt nodig zijn om zicht te houden op de macrodoelmatigheid van het opleidingsaanbod. De kosten voor deze analyses komen op de post diverse projecten.

05 Vooruitblik 2024

Welke ontwikkelingen zijn in het komende jaar, 2024, te verwachten?

5.1 Herziene regeling macrodoelmatigheid

In 2024 zal voor het eerst een volledig jaar volgens de herziene regeling macrodoelmatigheid gewerkt worden. Dat betekent een andere werkwijze: voornemens voor nieuwe opleidingen worden vooraf, op twee momenten in het jaar, bekend gemaakt, opdat desgewenst met andere instellingen tijdig in overleg getreden kan worden.

Een opleiding die niet binnen 10 maanden nadat het macrodoelmatigheidsbesluit is genomen is geregistreerd kan niet meer via een eenvoudige procedure verlengd worden, maar moet opnieuw worden aangevraagd.

Er zullen vermoedelijk meer clusteraanvragen worden ingediend, want de nieuwe regeling nodigt daar nadrukkelijk toe uit.

5.2 Toekomstverkenning

In het najaar van 2023 werd de toekomstverkenning uitgebracht. Daarin is een aantal scenario's geschetst die uitnodigen tot keuzes en vervolgbesluit. Ze zijn ongetwijfeld onderliggend voor nieuw kabinetsbeleid en voor een nieuwe minister van OCW. In de uitwerking zullen ze mogelijk ook raken aan het werk van de CDHO.

5.3 WIB

Ook de Wet Internationalisering in Balans zal in 2024 een nieuwe fase van uitwerking ingaan, gestuurd door de keuzes die het nieuwe kabinet wenst te maken. Internationalisering van het hoger onderwijs én taalbeleid zullen zeker hot topics blijven en mogelijk, zoals nu voorzien, een extra opdracht inhouden voor de CDHO.

5.4 Doelmatigheid van het bestaande opleidingsaanbod

Er moet een uitgebreide procedure worden doorlopen voordat een nieuwe opleiding bekostigd kan starten in het hoger onderwijs: advies van de CDHO, een macrodoelmatigheidsbesluit van de minister en een kwaliteitstoets door de NVAO. Maar als de opleiding eenmaal van start is gegaan wordt wel de kwaliteit in de gaten gehouden, maar niet de (macro)doelmatigheid. Er is weinig bekend over de doelmatigheid op termijn en over de levensloop en –duur van opleidingen. Het is nuttig daar onderzoek naar te doen, zeker in het licht van de veranderende demografie. De CDHO deed op verzoek van de minister in 2020 zo'n analyse van het bestaande bekostigde opleidingsaanbod. Het was een verkennende studie met aanbevelingen voor vervolgvormen. Vanwege de toenmalige demissionaire status van het kabinet kreeg dit onderzoek in 2021 en 2022 geen vervolg. Mogelijk wordt de draad in 2024 weer opgepakt als onderdeel van de Toekomstverkenning van het hoger onderwijsstelsel.

5.5 Samenwerking ICN: aanpak knelpuntenlijst

De CDHO werkt al een aantal jaren samen met de Inspectie van het Onderwijs en de NVAO. Die inspanningen leveren resultaat op; processen verlopen sneller en effectiever. Zo wordt tezamen met het ministerie van OCW gewerkt aan het aanpakken van knelpunten in wet- en regelgeving. Dat zal in 2024 worden voortgezet, want het lost aantoonbaar problemen op in de uitvoering van de WHW.

5.6 Samenwerking NVAO: advies naamgeving

Met de NVAO zal de afstemming geïntensiveerd worden opdat advisering door de CDHO over de naamgeving van nieuwe opleidingen (bedoeld om de consistentie van het opleidingsaanbod te verbeteren) ook doorgeleid wordt naar de visitatiecommissie die de Toets Nieuwe Opleiding (TNO) doet.

06 Bijlage

Curricula vitae commissieleden

De heer drs. P.M.M. Rullmann, voorzitter

Paul Rullmann studeerde Sociologie aan de Vrije Universiteit. Hij vervulde vanaf 1975 diverse functies in het hbo (als docent, beleidsadviseur, bestuurder). Hij werkte vanaf 1990 bij de HBO-raad en vanaf 1995 bij Hogeschool Haarlem. Bij de Hogeschool Haarlem was hij lid van het College van Bestuur vanaf het jaar 2000 totdat de hogeschool opging in Hogeschool INHOLLAND. Paul Rullmann was van mei 2002 tot mei 2013 lid van het College van Bestuur van de Technische Universiteit Delft, met als centrale portefeuilles Onderwijs en Beheerszaken.

Naast het voorzitterschap van de commissie vervult hij diverse bestuurlijke functies in en rond het onderwijs. Zo is hij voorzitter van de Raad van Commissarissen van studentenhuisvestingscorporatie DUWO (tot 1 maart 2023), voorzitter van de Landelijke Commissie Gedragscode Internationale Student, bestuurslid van de Registerautoriteit Bèta-techniek, bestuurslid van Studenten Goed Verzekerd (zorgverzekering van ISO/LSVB) en voorzitter bestuurlijke visitaties PO-raad.

Mevrouw drs. L.W.J.M. Janssen, vicevoorzitter (tot 1 juli 2023)

Lisa Janssen (1978) studeerde Theater-, Film- en Televisiewetenschappen (cum laude) aan de Universiteit Utrecht en aan de Université la Sorbonne Nouvelle (Parijs).

Lisa is directeur van AeQui, evaluatiebureau in het hoger onderwijs en is verantwoordelijk voor (cluster) visitaties in het hoger onderwijs en onderzoek in Nederland en Vlaanderen. Zij is NVAO-gediplomeerd trainer van voorzitters en panels en is internationaal actief in visitaties. Tevens is zij verbonden aan de PO-Raad als voorzitter van bestuurlijke visitaties in het primair onderwijs en toezichthouder bij het openbaar onderwijs in de stad Utrecht. Ze kent beide zijden van de tafel van het (voorbereiden op) visiteren, want zij was als directeur verantwoordelijk voor postinitiële masteropleidingen in deeltijd, waaronder een internationale MBA, en daarmee verantwoordelijk voor een aantal TNO's en heraccreditaties in het niet-bekostigd hoger onderwijs.

Mevrouw drs. A.S. Roeters, commissielid

Annette Roeters is op 1 mei 2018 toegetreden tot de commissie. Zij was tot 2020 Algemeen Directeur van de Raad voor de Kinderbescherming. Daarvoor was zij onder andere Inspecteur-Generaal van het Onderwijs bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, lid van het College van Bestuur van de Vrije Universiteit van Amsterdam en vicevoorzitter resp. waarnemend voorzitter van het College van Bestuur bij de Christelijke Hogeschool Windesheim. Tot 2021 was zij voorzitter van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren van de Taalunie. Zij was tot 1 november 2023 lid van de Raad van Toezicht van de RUG. Vanaf 2021 is zij lid van het Algemeen Bestuurscollege van de Koninklijke Bibliotheek en heeft zij geadviseerd over aanvragen in het kader van de Nationale Wetenschapsagenda van de NWO.

Mevrouw drs. G.T.C. Bonhof, commissielid

Gerit Bonhof was 12 jaar (tot 1 september 2015) voorzitter van het College van Bestuur van de Hogeschool Utrecht. Onder haar leiding is de samenwerking van de hogeschool met de Universiteit Utrecht en het Universitair Medisch Centrum Utrecht uitgebouwd. Zij heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het Utrecht Science Park. Ze is medeoprichter van Carpe, een Europees consortium van Universities of Applied Sciences. Van 2000 tot 2003 was zij lid van het College van Bestuur van de Hogeschool van Amsterdam.

Daarvoor werkte zij in het voortgezet onderwijs als docent bewegingsonderwijs, rector van het Goois Lyceum en bestuurder van de Gooise Scholenfederatie. Van 2004 tot 2011 was Gerit Bonhof vicevoorzitter en waarnemend voorzitter van de Vereniging Hogescholen. Van 1997 tot 2004 was zij lid van de Onderwijsraad. Zij is nu toezichthouder/commissaris en adviseur. Zij is o.a. voorzitter van het College voor Perinatale Zorg (geboortezorg); lid van de Raad van Toezicht van Kennisnet ICT-partner voor het onderwijs; lid van de Raad van Toezicht van de Hotelschool The Hague; lid van het Topteam Sport van VWS (adviseert de minister over bevordering

van innovatie in de sport) en voorzitter van de Maatschappelijke Adviesraad van FC Utrecht. Geri haalde haar bachelor docent bewegingsonderwijs in 1975 aan de Academie voor Lichamelijk Opvoeding in Amsterdam en studeerde af in de Pedagogische Wetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam in 1986. In 2007 volgde zij de Master Class Innovation and Governance aan Harvard University en in 2015 de Nyenrode Commissarissen Cyclus.

De heer dr. ir. A.F. Groen, commissielid

Ab Groen is bestuurder, toezichthouder, adviseur en panelvoorzitter bij opleidingsvisitaties in het hoger onderwijs. Bestuurder is hij bij Stichting GOO (kinderopvang en basisonderwijs, Gemert); toezichthouder bij woningcorporatie BrabantWonen (te Oss) en vo-school Cambium College (te Zaltbommel). Hij was vanaf 2013 vijf jaar voorzitter van het College van Bestuur AOC Helicon Opleidingen (vmbo en mbo). Na zijn studie en promotie in Wageningen werkte hij 27 jaar bij Wageningen UR. Hij bekleedde onder andere functies van Universitair Hoofddocent Fokkerij & Genetica, Hoofd Onderwijs Departement Dierwetenschappen en Stafdirecteur Education, Research & Innovation.

In zijn functies was hij actief betrokken bij onderwijsvernieuwing (hbo en wo) en regionale samenwerking onderwijs-bedrijfsleven. Hij was visiting professor SLU (Uppsala, Zweden) en University of Guelph (Ontario, Canada), coördinator van een EU-Concerted Action. Hij publiceerde ruim 80 wetenschappelijke artikelen in refereed tijdschriften en ruim 65 artikelen in vaktijdschriften. Hij bekleedde diverse bestuurlijke functies zoals voorzitter bestuur St. StartLife Holding, lid bestuur van het Nationaal Herbarium Nederland en lid bestuur St. Samenwerkingsverband Rivierengebied Passend Onderwijs. In de raadsperiode 1998-2002 was hij raadslid voor het CDA in de gemeente Wageningen.

De heer prof. mr. dr. Paul F. van der Heijden, commissielid

Paul F. van der Heijden was van 2002-2007 Rector Magnificus van de Universiteit van Amsterdam. Daarna was hij tot 2014 Voorzitter van het College

van Bestuur en Rector Magnificus van de Universiteit Leiden. Tot 2019 was hij Voorzitter van het bestuur van Instituut Clingendael voor internationale betrekkingen.

Nu is hij als emeritus-hoogleraar Transnationaal Arbeidsrecht verbonden aan de Universiteit Leiden. Van der Heijden studeerde rechten aan de UvA, en promoveerde aan de Universiteit Leiden. Hij werkte als rechter in Amsterdam en later als hoogleraar arbeidsrecht aan de RUG en de UvA. Bij de laatste was hij oprichter van het interdisciplinaire Amsterdams Instituut voor Arbeidsstudies (AIAS). Tevens was hij er decaan van de Faculteit Rechtsgeleerdheid.

Van der Heijden was Kroonlid van de SER en lid van de Raad voor het Openbaar bestuur. Van der Heijden is lang (1995-2017) actief geweest in de International Labour Organisation (ILO), een tripartite internationale organisatie, onderdeel van de Verenigde Naties (VN).

Van der Heijden publiceerde boeken en artikelen over arbeidsrecht en over mensenrechten, nationaal en internationaal. Hij was de promotor van 18 promovendi. Hij is lid van de KNAW.

De heer prof. dr. L.L.G. Soete, commissielid

Luc Soete is emeritus-hoogleraar Economie aan de Universiteit Maastricht. Luc Soete studeerde Economie aan de Universiteit Gent en behaalde zijn doctoraat in de Economie aan de Universiteit van Sussex. Daarna begon hij aan een onderzoekscarrière in het Verenigd Koninkrijk bij de Science Policy Research Unit en in de Verenigde Staten bij Stanford Universiteit op het gebied van de economie van technologische ontwikkeling en innovatie. In 1986 werd hij benoemd tot hoogleraar Internationale Economische Betrekkingen aan de Universiteit Maastricht. In 1988 richtte hij het Maastricht Economic Research Institute on Innovation and Technology (MERIT) op dat in 2005 onderdeel werd van de United Nations University (UNU). Soete was directeur van MERIT sinds de oprichting in 1988 en later van het nieuw geïntegreerde instituut UNU-MERIT van 2005 tot 2012. Van 2004 tot 2014 was hij lid van de Adviesraad Wetenschap, Technologie en Innovatie.

Van 2012 tot 2016 was hij Rector Magnificus van de Universiteit Maastricht (UM). Van 2019 tot 2023 was hij decaan van de Brussels School of Governance verbonden aan de Vrije Universiteit Brussel. Op dit ogenblik is hij co-voorzitter van het expert panel van het Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie in Sevilla, vicevoorzitter van de Raad van Toezicht van de TU Delft en lid van de KNAW.

Mevrouw I.I. Janssen MA, vicevoorzitter (vanaf 1 juli 2023)

Ingrid Janssen (1963) studeerde aan de Nieuwe Lerarenopleiding in Nijmegen voor lerares Aardrijkskunde /Biologie. In 2013 behaalde zij haar mastergraad in Management & Innovation. Na de lerarenopleiding heeft zij diverse functies vervuld in het VO; als docent, conrector en directeur van verschillende middelbare scholen in de Randstad. Toen zij in 2008 in het Noorden van het land ging wonen werd zij directeur van de technische opleidingen van Stenden hogeschool en daarna Head of School van de pabo's en Educatieve Masters.

Sinds 2019 is zij Voorzitter van College van Bestuur van Ambion, een stichting voor Primair onderwijs in Heerenveen en Joure e.o. Naast deze baan en het lidmaatschap van het CDHO is zij lid van de Raad van Toezicht van Stichting Leerplanontwikkeling en heeft zij haar eigen bedrijf voor leiderschapontwikkeling.

Mevrouw mr. H.G.M. van Oldeniel, commissielid
Ineke van Oldeniel (1958) studeerde Nederlands Recht: Publiek Recht en Sociaal en Economisch Recht aan de Rijksuniversiteit Groningen. Van 2008 tot 2022 was zij vicevoorzitter van het College van Bestuur van Hogeschool Saxion. Van 2002 tot 2008 was zij Hoofddirecteur CFI, agentschap van het ministerie van OCW in Zoetermeer. Van 1999 tot 2002 was zij directeur Pensioenen en Verzekeringen MN-Services in Rijswijk. Van 1987 tot 1999 vervulde zij diverse directiefuncties waaronder het directoraat Studiefinanciering bij de Informatie Beheer Groep Groningen.

Momenteel vervult zij diverse deeltijdfuncties naast het commissielidmaatschap van de CDHO. Zij is o.a. voorzitter van de Commissie Eindtermen Accountancy, vicevoorzitter van de RVC Twente en lid van de Raad van Toezicht van het ROC van Twente.

Mevrouw R. van 't Klooster MBA, commissielid

Ria van 't Klooster (1960) studeerde pedagogiek en onderwijskunde aan de Universiteit van Utrecht. Later heeft zij ook haar MBA behaald. Aansluitend aan haar studie heeft ze als onderzoeker aan de vakgroep onderwijskunde van de Universiteit van Utrecht gewerkt. Daarna maakte zij de overstap naar het opleiden van werkenden en was zij o.a. directeur-eigenaar van EMC dat zich richt op werkplekopleiden. Daarna was zij directeur van Schoevers, waaronder Hogeschool Schoevers. Zij was tot 1 september 2022 directeur van de NRTO, de brancheorganisatie voor niet-bekostigde scholen en opleidingsinstituten, waaronder meer dan 40 niet-bekostigde hogescholen. Zij is naast haar commissielidmaatschap van de CDHO werkzaam als toezichthouder en adviseur bij diverse onderwijs- en exameninstellingen, zowel publiek als privaat. Zo is zij lid van de Landelijke examencommissie Capabel mbo, Lid van de Geschillencommissie voetzorgopleidingen, Vicevoorzitter van de Raad van Toezicht van het Mediacollege (mbo), Lid van de Raad van Toezicht Onderwijsconsulenten, Lid van de Raad van Toezicht van Stichting eX:plain, lid van de Raad van Toezicht Stichting Vakbekwaamheid Horeca, lid van het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Autisme, lid van het bestuur EDU-DEX en lid van de Raad van Advies NCP NLQF.

CDHO

Parkstraat 83

2514 JG Den Haag

070 - 850 5300

info@cdho.nl

www.cdho.nl